

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 47 (4–2015)

Політичні науки

Юридичні науки

Економічні науки

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2015

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43
М58

Редакційна колегія

Подоляка А. М., д-р юрид. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф.,
Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М.,
д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф.,
д-р політ. наук, проф., Гончаренко О. М.,
д-р іст. наук, Мелков Ю. О., д-р філос.
наук, доц., Піляєв І. С., д-р політ. наук,
Попов В. Ж., д-р іст. наук, проф., Сур-
мін Ю. П., д-р соціол. наук, проф., Хи-
жняк І. А., д-р іст. наук, проф., Шуба О. В.,
д-р політ. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф.,
Ануфрієв М. І., д-р юрид. наук, проф., Бандур-
ка О. О., д-р юрид. наук, проф., Боро-
дін І. Л., д-р юрид. наук, проф., Гаркуша
В. С., канд. юрид. наук, доцент, Демчен-
ко С. Ф., д-р юрид. наук, Джунь В. В.,
д-р юрид. наук, проф., Ковальська В. В.,
д-р юрид. наук, ст. наук. співр., Корнієн-

ко М. І., канд. юрид. наук, проф., Курко М. Н., д-р
юрид. наук, доцент, Мартиненко О. А., д-р юрид.
наук, проф., Муравйов К. В., канд. юрид. наук,
доцент, Недюха М. П., д-р філос. наук, проф.,
Подоляка А. М., д-р юрид. наук, проф.,
Романенко Є. О., д-р наук з держ. упр., доц.,
Темченко В. І., канд. юрид. наук, доцент, Христин-
ченко Н. П., канд. юрид. наук, Юлдашев О. Х.,
д-р юрид. наук, проф., Ярмиш О. Н., д-р юрид.
наук, проф.

Економічні науки

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І.,
д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон.
наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.,
Пила В. І., д-р екон. наук, проф., Радзієвський О. І.,
д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук,
проф., Шостак Л. Б., д-р екон. наук, проф.,
Швець В. Я., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р
біол. наук, проф., Сафонова В. Є., д-р екон. наук,
Хачатрян Г. Е., д-р екон. наук.

*Рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 18.11.2015 р.)*

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М58 Наукові праці МАУП / редкол.: А. М. Подоляка (голов. ред.) [та ін.]. — К. : МАУП, 2001 —
Вип. 47 (4–2015). Політичні, юридичні, економічні науки. — К. : ДП “Вид. дім “Персонал”,
2015. — 120 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами роз-
витку політології, права і економіки.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

*Вищою атестаційною комісією України “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання з політичних наук
(за постановою Президії ВАК України № 1-05/4 від 26 травня 2010 р.) та юридичних наук (за постановою
Президії ВАК України № 1-05/5 від 31 травня 2011 р.).*

*Міністерством освіти і науки України збірник “Наукові праці МАУП” визнано як фахове видання
з економічних наук (за наказом МОН України від 21.11.13 № 1609).*

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2015
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2015

ЗМІСТ

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	5	Заросило В. В. Адміністративно-правові засади проведення виборів і референдумів як масових заходів та охорона громадського порядку під час їх проведення	62
Гула Р. В. Гене́за патріотизму: комплекс наукових підходів	5	ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	66
Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Розвиток відносин Норвегії та Європейського Союзу: досвід для України ...	11	Степахно І. В., Кубушка Л. І., Табаков В. З. Использование статистического анализа для идентификации математической модели решения прикладных задач с целью экономии затрат.....	66
Гайдукевич Г. А. Урегулирование ситуации в Украине и перспективы развития мира	16	Квашук Д. М., Карпова К. В. Оцінка впливу основних факторів на розвиток машинобудування в Україні	69
Гольцов А. Г. Україна в сучасних неоімперських геополітичних проєктах	23	Квашук Д. М., Пригунов П. Я., Карпова К. В. Оцінка впливу основних факторів на економічну безпеку машинобудівних підприємств у процесі інформаційно-аналітичного забезпечення	82
Заяць Г. С. Соціальна сфера: пріоритетні напрями досліджень	31	Колесник В. М., Савченко Т. В. Фактори впливу на витрати промислових підприємств	87
Юсеф Н. Научно-техническое и энергетическое сотрудничество Украины со странами ближневосточного региона	36	Сливка О. А. Концепція людського розвитку як основа формування соціальної політики підприємства	93
Іванов Д. В. Місія суспільного телебачення і радіомовлення у національному законодавстві України та Польщі у контексті перспектив європейської інтеграції України	42	Степахно І. В. Використання математико-статистичних методів у моніторингових економічних дослідженнях якості	98
ЮРИДИЧНІ НАУКИ	47		
Александров Ю. В. Щодо нового Закону України “Про пробацію” ...	47		
Костюк Т. О. Проблеми законотворчої діяльності в Україні і моніторна демократія.....	51		
Шашкова-Журавель І. О. Характеристика міжнародно-правової системи забезпечення охорони праці шахтарів	56		

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ І РЕФЕРЕНДУМІВ ЯК МАСОВИХ ЗАХОДІВ ТА ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Наукові праці МАУП, 2015, вип. 47(4), с. 62–65

В юридичній літературі масові заходи розглядаються тільки такі, що організовуються з метою задоволення певних потреб громадян. Вже зараз сформувалася певна класифікація масових заходів, які поділяються на політичні, спортивні, культурно-видовищні та релігійні. Водночас жоден з авторів не підходить до визначення виборів та референдумів як масових заходів, ознаки яких вони мають, і їх проведення фінансується і організовується державними органами.

Проблеми проведення виборів неодноразово розглядалися працівниками конституційного права, але проблеми охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення виборів ще вивчені недостатньо.

Спробуємо визначити вибори і референдуми, які проводяться в Україні як масові заходи, та розглянемо питання охорони громадського порядку та громадської безпеки під час їх проведення.

Громадяни України відповідно до ст. 38 Конституції України мають право обирати і бути обраними до органів державної влади і місцевого самоврядування [1]. Інститут виборів є одним із головних інститутів демократичного суспільства, і у виборах здебільшого бере участь більшість населення країни [2]. Проте немає чіткого визначення чи є вибори масовими заходами. З одного боку, участь у виборах є обов'язком і правом громадян, а з іншого боку, громадяни можуть і не брати участь у виборах, адже відповідальності за неучасть у виборах в нашому законодавстві немає [3]. Оскільки у виборах бере участь більшість населення країни, то вони є масовими заходами, але, з іншого боку, на вибори громадяни можуть приходити поодиночки протягом всього часу їх проведення і це не дає

підстав визначати вибори масовими заходами. Існують також і особливості в організації охорони громадського порядку під час проведення виборів, про що також неодноразово констатували науковці [4].

Передусім, з огляду на теорію масових заходів, яка зараз формується в Україні, необхідно визначити чи є вибори і референдуми в Україні масовими заходами і до якого типу масових заходів вони належать. Згідно з класифікацією, про яку згадувалося, вибори слід зарахувати до політичних масових заходів, адже їм передую велика підготовча робота, проводиться політична агітація, політичні партії та блоки висувають кандидатів, оголошують свої передвиборчі програми, проводять зустрічі з виборцями тощо [5; 6].

З метою встановлення виборів та референдумів масовими заходами пропонується поділити процес виборів на кілька етапів.

Перший етап — це висування кандидатів, яке відбувається по-різному. Одні кандидати оголошують про самовисування, інших висувають трудові колективи та збори громадян. Як масовий захід у цьому випадку ми можемо розглядати тільки ті заходи, коли висування відбувається на зборах колективів. Такі збори є специфічними масовими заходами. Вибор-

ці можуть давати накази своїм кандидатам та обговорювати кандидатури. Такі заходи здебільшого не вимагають посиленої охорони, адже виборці ставлять запитання та чекають відповідей від кандидатів. Проте в історії виборів в Україні є факти, коли різні партії намагаються зірвати проведення заходів з висунення кандидатів шляхом організації заворушень, підкупу окремих громадян та спрямуванням їх на організацію безладу.

В історії виборчих перегонів є також випадки, коли були здійснені напади на кандидатів, їх прихильників та навіть спроби нанесення тілесних ушкоджень та смертельних травм.

Другим етапом, який також є специфічним видом масових заходів, є передвиборча агітація. Підготовка до виборів також передбачає розповсюдження агітаційних матеріалів, які можуть роздаватися індивідуально або в місцях масового перебування громадян. Ми не можемо класифікувати ці дії як масові заходи, адже вони спеціально не організовуються.

Водночас розповсюдження агітаційних матеріалів іноді охоплює різні матеріальні подарунки та вигоди, що забороняється і може спричинити певні проблеми для охорони громадського порядку та громадської безпеки [5; 6].

У процесі підготовки до виборів проводяться й інші заходи. Це стосується, власне, самої організації виборів. Політичні партії та блоки висувають своїх представників до виборчих комісій, на зборах, які можна класифікувати як масові заходи. Слід зазначити, що охорона громадського порядку та громадської безпеки під час висунення представників до виборчих комісій здебільшого не забезпечується, проте і випадків зриву таких зборів зафіксовано мало.

Масовими заходами ми можемо назвати і з'їзди політичних партій і блоків, під час яких висуваються кандидати. Такі заходи охороняються переважно прибічниками тих партій і блоків, які проводять згадані заходи, тому охорона громадського порядку та громадської безпеки не є складним завданням. Водночас повідомлення про такі масові заходи

мають спрямовуватися до органів виконавчої влади для того, щоб у разі порушень відповідні органи державної влади могли реагувати і припиняти порушення або спроби вчинення організації масових заворушень.

Особливо слід розглянути питання передвиборчої агітації, які визначені в законах України “Про вибори народних депутатів України” та “Про місцеві вибори”. Законодавством визначено, що передвиборча агітація — це здійснення кандидатами та їх прихильниками будь-якої діяльності, головною метою якої є спонукання виборців голосувати за певного кандидата у депутати або політичну партію [5]. У Законі України “Про вибори народних депутатів” також передбачено, що передвиборча агітація може здійснюватися в будь-яких формах і будь-якими засобами. При цьому визначною рисою передвиборчої агітації є те, що вона має проводитися відповідно до Конституції України і при цьому не повинні порушуватися права та свободи громадян.

Щодо форм проведення передвиборчої агітації, то вона може проводитися у формі зборів громадян, зустрічей з виборцями в громадських місцях, клубах, стадіонах та інших місцях, проведення мітингів на підтримку кандидатів, демонстрацій та інших масових заходів. До форм передвиборчої агітації належать також публічні дебати, дискусії, прес-конференції, які висвітлюють положення передвиборних програм кандидатів та політичної діяльності партій, що є суб'єктами виборчого процесу, а також проведення концертів, вистав, різних спортивних та інших змагань, демонстрація фільмів та телепередач або інших публічних заходів [5]. Таким чином, передвиборча агітація — це здебільшого масові заходи.

Третім етапом виборів та референдумів слід вважати сам процес голосування. Він може класифікуватися як масовий захід, адже на дільницях присутня велика кількість людей, спостерігачів та інших осіб. Водночас сам процес голосування не можна порівняти з будь-яким класичним масовим заходом, адже кількість учасників постійно змінюється.

Не можна стверджувати, що вибори та референдуми належать до соціальних масових заходів. Це політичні масові заходи, які проводяться здебільшого політичними партіями та їх представниками.

Щодо місць проведення голосування, то в законодавстві не визначено, якими вони мають бути. Це переважно приміщення державних і комунальних підприємств, установ та організацій. Використання приватних будівель та приміщень при проведенні голосування не допускається, адже це може вплинути на волевиявлення.

Слід зазначити, що охорона громадського порядку та громадської безпеки під час проведення голосування забезпечується правоохоронними органами за чітко розробленими планами та з відповідною координацією. При цьому працівники правоохоронних органів охороняють виборчі дільниці цілодобово, що не виконується при проведенні інших масових заходів.

На основі такого короткого аналізу можна зробити такі висновки:

1. Вибори і референдуми в Україні можна зарахувати до особливого виду масових заходів, які самі по собі організовуються і проводяться як державою, так і політичними партіями й блоками. Вибори можна класифікувати як політичні масові заходи.

2. Охорона громадського порядку та громадської безпеки під час проведення виборів має свої особливості. У більшості випадків така охорона здійснюється державними ор-

ганами, міліцією, СБУ та іншими силовими структурами.

3. Охорона громадського порядку та громадської безпеки в цьому разі проводиться за заздалегідь складеними і скоординованими планами, і не передбачає участі громадян.

4. Особлива увага правоохоронних органів приділяється питанням охорони громадського порядку та громадської безпеки на виборчих дільницях, і водночас проводиться охорона життя та здоров'я громадян.

Література

1. Конституція України // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Смокович М. І. Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспекти: монографія / М. І. Смокович. — К.: Юрінком Інтер, 2014. — 576 с.
3. Виборче законодавство України: стан, шляхи та перспективи вдосконалення // Матеріали засідань наук.-практ. семінару з проблем виборчого законодавства України. — К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2011. — 263 с.
4. Крижанівський А. С. Організація охорони громадського порядку під час проведення виборів в Україні (адміністративно-правовий вимір): монографія / А. С. Крижанівський. — К.: МП Леся, 2015. — 192 с.
5. Закон України "Про вибори народних депутатів України" від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI // ВВР України. — 2012. — № 10–11. — Ст. 73.
6. Закон України "Про місцеві вибори" від 14 липня 2015 р. № 595-VIII // ВВР України. — 2015. — № 37–38. — Ст. 366.

Аналізуються адміністративно-правові засади проведення виборів та референдумів в Україні, і на основі аналізу встановлено, що вибори і референдуми є специфічними масовими заходами. Розглянуто також проблеми охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення виборів та референдумів, і доведено, що методи і форми такої охорони є специфічними.

Проведено аналіз адміністративно-правових основ проведення виборів і референдумів в Україні, і на основі аналізу встановлено, що вибори і референдуми являються специфічними масовими заходами. Розглянуто також проблеми охорони громадського порядку та громадської безпеки під час проведення виборів та референдумів, і доведено, що методи і форми такої охорони являються специфічними.

The analyses of administrative and legal base of elections and referendums in Ukraine is done and on the base of such analyses it is stated that elections and referendums are specific mass events. The problems connected with guarding public order and public security during the preparation of elections and referendums were considered and it is stated that forms and methods of such guarding are specific too.

Надійшла 30 листопада 2015 р.